

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 25. januar 2013. god.
Br. ref.:RK376/13

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI113/12

Podnosilac

Haki Gjocaj

**Ocena ustavnosti odluke Vrhovnog suda P. br. 791/2012 od 5. oktobra 2012.
god., presude Vrhovnog suda Pkl. br. 175/12 od 6. novembra 2012. god.**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Kadri Kryeziu, sudija i
Arta Rama-Hajrizi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Haki Gjocaj zastupljen od strane Hilmi Zhitije, advokata iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku Vrhovnog suda P. br. 791/2012 od 5. oktobra 2012. god, i presudu Vrhovnog suda Pkl. br. 175/12 od 6. novembra 2012. god.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar podneska je zahtev podnosioca da bude pušten iz psihijatrijskog odeljenja pritvorske ustanove i da bude smešten u civilnoj zdravstvenoj ustanovi.
4. Podnosilac zahteva je takođe predložio uvođenje privremene mere za njegovo puštanje iz psihijatrijskog odeljenja pritvorske ustanove i da se smesti u građansku zdravstvenu ustanovu, gde se može lečiti u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvu, kao što je predviđeno članom 9.4. UNMIK-ove uredbe 34/2004.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7. Ustava; članu 20. i 27. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo od 15. januara 2009. god. (u daljem tekstu: Zakon), i na pravilu 56.2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred sudom

6. Dana 8. novembra 2012. god., podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Kosova (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 5. decembra 2012. god., podnosilac je zahtevu priložio dodatnu dokumentaciju.
8. Dana 6. decembra 2012. god., predsednik je imenovao sudiju Snežanu Botusharevu za sudiju izvestioca i veće za razmatranje u sastavu sudija Robert Carolan, predsedavajući, Altay Suroy i Ivan Čukalović.
9. Dana 28. decembra 2012. god., Sud je obavestio podnosioca i Vrhovni sud Kosova o registraciji zahteva.
10. Veće za razmatranje je 18. i 25. januara 2013. god. razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica kako su dokazane dokumentima podnetim od strane podnosioca

11. Dana 16. februara 2011. god., javni tužilac u Peći je podneo optužnicu PP. br. 283/10, protiv podnosioca zahteva Okružnom sudu u Peći i predložio izricanje obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj instituciji na osnovu sumnje da je izvršio krivično delo – ubistvo iz člana 147. tačka 4. u vezi sa članom 24. i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: PKZK).
12. Dana 21. novembra 2011. god., tužilac je pre početka suđenja izmenio optužnicu protiv podnosioca zahteva, optužujući ga za krivično delo – ubistvo iz člana 147. tačka 4. u vezi sa članom 24. i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja iz PKZK, i tom prilikom predložio da se podnosilac zahteva proglasi krivim i osudi u skladu sa zakonom. Do izmena optužnice je navodno došlo nakon urađenog psihijatrijskog veštačenja u regionalnoj bolnici u Peći 14. oktobra 2011. god.

13. Dana 9. jula 2012. god., Okružni sud u Peći je doneo odluku P. br. 137/11, kojom je obustavio krivični postupak.

14. Okružni sud u Peći je utvrdio:

„Da optuženi Haki Gjocaj nije sposoban da se izloži sudskom pretresu u krivičnom predmetu P. br. 137/1.“

„U skladu sa članom 9, stav 1, Uredbe 34/2004 od 24.08.2004. godine, o krivičnom postupku gde su uključeni počinioci sa mentalnim poremećajima zbog nesposobnosti optuženog da se izloži suđenju i zbog njegove trajne bolesti OBUSTAVLJA SE KRIVIČNI POSTUPAK protiv optuženog Haki Gjocaj.“

„Postupak protiv istog će ponovo početi zahtevom ovlašćenog tužioca čim prestanu da postoje razlozi za donošenje njegovog rešenja.“

15. Okružni sud u Peći je odlukom P. br. 137/112, dalje obrazložio:

„Okružni javni tužilac u Peći, u ovom sudu je podigao optužnicu PP. br. 283/10 od 16.02.2011. godine protiv optuženih F.D., zbog krivičnog dela: podstrekavanje drugog da izvrši teško ubistvo iz člana 147, tačka 4 u vezi sa članom 24 ZKP-a, F.D. i F.Gj., zbog zajedničkog izvršenja krivičnog dela u saučesništvu: Pokušaj ubistva iz člana 146 u vezi sa članom 20 i 23 ZKP-a, i protiv optuženog Haki Gjocaj zbog krivičnih dela, Teško ubistvo iz člana 147, tačka 4 ZKP-a i krivičnog dela neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja iz člana 328, stav 2 ZKP- a.“

„Nalogom ovog suda OJT br. 86/10 od 11.10.2011. godine, na osnovu člana 6, stav 1, tačka a i b, UNMIK-ove Uredbe 2004/34 od 24.08.2004. godine a koje se odnose na krivični postupak gde su uključeni počinioci sa mentalnim poremećajem, naloženo je da se u UKCK- u Psihijatrijskoj klinici, Odeljenje za sudsku medicinu, obavi klinički psihijatrijski pregled i opservacija optuženog Haki Gjocaj.“

16. Nakon predloga okružnog tužioca u Peći, dana 28. septembra 2012. godine, Okružni sud u Peći je odlukom P. br. 297/12, produžio pritvor podnosiocu zahteva u psihijatrijskom odeljenju pritvorske ustanove.

17. Okružni sud u Peći je u odluci P. br. 297/12, dalje obrazložio:

„Okružni sud u Peći, rešenjem P. Br. 297/2012 od 28.09.2012. godine, optuženom Haki Gjocaj, zbog krivičnog dela Teško ubistvo iz člana 147, tačka 4 KZK-a kao i krivičnog dela Neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje i upotreba oružja iz člana 328, stav 2 KZK-a, u skladu sa članom 286, stav 3 u vezi sa članom 7, stav 7.1., tačka a, b, c, stav 7.2, 7.3, 7.4, 7.5 i 7.6 Uredbe br. 34/2004 od 24.08.2004. godine, o krivičnom postupku za počinioca sa mentalnim poremećajima, produžen je pritvor optuženom Haki Gjocaj još za dva (2) meseca tako da će mu prema ovom rešenju pritvor trajati do dana 28.11.2012. godine i pošto se optuženi momentalno nalazi u stanju mentalnog poremećaja, naloženo je da se pritvor održi u zdravstvenoj ustanovi. „

Zakon

Prizvane odredbe UNMIK-ove Uredbe 34/2004 (Odluka Okružnog suda P. br. 297/12, od 28. septembra 2012. godine)

Član 7

Pritvor lica sa mentalnim poremećajem

7.1. Osim u slučajevima iz člana 281, privremenog zakonika o krivičnom postupku, gde se može narediti pritvor, sud može da naredi pritvor protiv lica ako:

- a) postoji osnovana sumnja da je to lice počinilo krivično delo;*
- b) prema psihijatrijskom pregledu, naloženo prema članu 6.1, lice je bilo stanju mentalne neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela; i*
- c) lice trenutno ima mentalni poremećaj, a kao rezultat toga, postoje osnovi da se veruje da će on ili ona ugroziti život ili zdravlje drugog lica.*

7.2. Sudski pritvor u skladu sa stavom 1. Ovog člana, može se narediti samo ako je javni tužilac podneo zahtev iz člana 10 ove Uredbe. Takav pritvor će biti poslužen u zdravstvenoj ustanovi i može trajati dok god optuženi predstavlja opasnost, ali ne sme da prelazi propisane vremenske periode za pritvor propisane u članu 284, privremenog zakonika o krivičnom postupku.

7.3. Ukoliko je optuženi već u pritvoru, a naknadno je utvrđeno da je bio u stanju neuračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela, sud će naložiti tuženom da odsluži pritvor u zdravstvenoj ustanovi, ukoliko on ili ona trenutno ima mentalni poremećaj.

7.4. Sud će izdati rešenje u skladu sa stavom 1 i 3 ovog člana, tek nakon saslušanja javnog tužioca, branioca i tuženog, ukoliko njegovo ili njeno stanje to dopusti, i nakon razmatranja mišljenja veštaka. To rešenje će biti dostavljeno javnom tužiocu, tuženom i njegovom braniocu, zdravstvenoj ustanovi i pritvorskom objektu.

7.5. Zdravstvena ustanova odlučuje o merama radi osiguranja javne bezbednosti i sigurnosti te i bezbednost i sigurnost tuženog nakon konsultacija sa nadležnim organima pritvora, uzimajući u obzir bezbednost i terapijske potrebe.

7.6. Odredbe iz privremenog zakonika o krivičnom postupku o pritvoru, će se primenjivati mutatis mutandis na pritvor odslužen u zdravstvenoj ustanovi.

Prizvane odredbe UNMIK-ove Uredbe 34/2004 (Okružni sud u Peći u odluci P. br. 137/11, od 9. jula 2012. godine) Član 9. Razrešenje ili obustava postupka zbog odluke o nesposobnosti da izdrži suđenje.

9.1. Ukoliko sud presudi da je optuženi nesposoban da izdrži suđenje u toku postupka, zbog stalnog mentalnog poremećaja, doneće odluku da obustavi postupak.

9.4. Ukoliko sud presudi da optuženi nije sposoban da izdrži suđenje u skladu sa ovim članom, može zatražiti pokretanje postupka za njegovo ili njeno upućivanje u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa važećim zakonom o vanparničnom postupku.

U tom slučaju, sud može odlučiti da optuženi bude pritvoren u zdravstvenoj ustanovi za maksimalan period od 72 časova, dok se ne pokrene postupak za upućivanje u zdravstvenoj ustanovi na osnovu važećeg zakona o vanparničnom postupku, ako kao rezultat mentalnog poremećaja postoje razlozi da se veruje da će on ili on ugroziti život ili zdravlje drugog lica.

18. Podnosilac zahteva je podneo žalbu na odluku Okružnog suda, i 5. oktobra 2012. godine, Vrhovni sud Kosova je izdao odluku P. br. 791/2012, kojom je odlučio:

„Odbija se kao neosnovana žalba podneta od strane branioca optuženog Haki Gjocaj protiv rešenja Okružnog suda u Peći, P. br. 297/2012 od 28.09.2012. godine.“

19. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, i dana 6. novembra 2012. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Pkl. br. 175/12 delimično odobrio zahtev podnosioca zahteva, odlučujući:

„Po odobrenju zahteva za zaštitu zakonitosti branioca optuženog Hakija Gjocija, poništeno je rešenje Okružnog suda u Peći P. br. 297/2012, od 28.09.2012. godine i rešenje Vrhovnog suda Kosova u Prištini, P.n. br. 791/2012, a stvar se vraća prvostepenom sudu na ponovno razmatranje“:

„Tuženi ostaje u pritvoru dok se ne izda nova odluka“.

20. Vrhovni sud dalje obrazlaže:

„...Javni tužilac je podneo predlog za meru obaveznog psihijatrijskog lečenja, iako je veštak izjavio da se tuženi Haki Gjocaj u vreme kada je počinio krivično delo smatrao ODGOVORNIM, ali sa smanjenom mentalnom sposobnošću. Nakon primedbe Vrhovnog suda da se prema odgovornom licu ne mogu izreći mere obaveznog lečenja, javni tužilac je izmenio optužnicu od predloga u optužnicu i nastavlja sa postupkom protiv tuženog Haki Gjocija, na osnovu odredaba PZKPK-a, do trenutka kada je psihijatar izjavljuje da tuženi nije u stanju da prati suđenje. Nakon toga, sudsko veće Okružnog suda u Peći je dana 09.07.2012. godine, izdalo rešenje br. P. br. 137/2011, kojom je odlučeno da obustavi krivični postupak protiv tuženog Haki Gjocija, u skladu sa članom 7 Uredbe 2004/34 o krivičnom postupku, gde su uključeni počinioци sa mentalnim poremećajima, koji će ponovno započeti kada razlozi za donošenje takve odluke prestanu da postoje“.

„...Da bi izašao iz ove situacije, prvostepeni sud treba da naloži psihijatrijsko ispitivanje (Podnosioca zahteva) optuženog, u cilju konstatacije njegove odgovornosti ili ne odgovornosti u vreme izvršenja krivičnog dela i njegovo sadašnjeg stanje da bi se objasnilo koji bi postupak trebalo da se primeni –redovni ili posebni postupak u skladu sa Uredbom 2004/34“.Treba naglasiti da je za sada, tuženi tretiran kao mentalno nesposobno lice bez mišljenja od nadležnog veštaka, jer zaključak da tuženi nije u stanju da prati suđenje nije rešilo stvar da li je bio odgovoran u trenutku kada je počinio krivično delo, i nema odgovora da li je ova nesposobnost privremena ili trajna.

21. Lekarski izveštaji se samo pominju u obrazloženju odluka redovnih sudova; podnosilac zahteva ih nije priložio uz podnesak. Pominju se nekoliko kontradiktornih medicinskih izveštaja u vezi sa psihičkim stanjem podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca zahteva

22. Podnosilac navodi kršenje člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], člana 31. stav 1. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 51. stav 2. [Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu], i člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava.
23. Podnosilac takođe smatra da je izvršeno kršenje Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima.
24. Podnosilac zahteva navodi da je do gorenavedenih kršenja došlo, jer postoji jedna konačna odluka kojom se obustavlja krivičan postupak zbog njegove stalne mentalne bolesti, a on se i dalje nalazi na psihijatrijskom odeljenju pritvorske ustanove.
25. Podnosilac zahteva navodi da na osnovu člana 4. stava 1. Privremenog zakona o krivičnom postupku Kosova, kada je postupak obustavljen pravosnažnom odlukom niko ne može biti krivično gonjen. Podnosilac zahteva takođe navodi kršenja nekoliko drugih članova PKZK od strane redovnih sudova.
26. Podnosilac zahteva navodi da je trebalo da redovni sudovi primene član 9.4. Uredbe 34/2004 kojom je predviđeno da sud pokreće postupak za slanje osoba sa psihičkim poremećajem u zdravstvenu instituciju na osnovu odredbi o vanparničnom postupku kako bi se prema njemu postupalo u skladu sa Zakonom o zdravstvu. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da je bio na psihijatrijskom odeljenju pritvorske institucije od 23. avgusta 2010. godine, i da će se njegovo mentalno stanje samo pogoršati dok je tamo.
27. Štaviše, podnosilac zahteva traži da Sud zaključi napred navedene povrede odredaba Ustava i da poništi prvostepeno rešenje P. br. 297/12 od 28. septembra 2012. godine, te i rešenje Vrhovnog suda Kosova Pn. br. 791, od 05. oktobra 2012. godine, i da ga puste iz pritvora, tako da Sud pokrene vanparnični postupak, kako bi ga smestili u zdravstvenu ustanovu, kao što je predviđeno članom 9.4. UNMIK-ove Uredbe 34/2004.

Ocena prihvatljivosti zahteva

28. Kako bi bio u mogućnosti da sudi o zahtevu podnosioca, Sud prvo treba da preispita da li je podnosilac ispunio sve uslove za prihvatljivost predviđene Ustavom, Zakonom i Poslovnikom o radu.
29. Sud se poziva na član 113.7. Ustava, koji predviđa:
“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”
30. U ovom slučaju, Sud primećuje da je Vrhovni sud Kosova (presuda Pkl. br. 175/12, od 6. novembra 2012. godine), nakon zahteva podnosioca za zaštitu zakonitosti, naredio da sudovi nižeg stepena moraju da postupe u skladu sa uputstvima Vrhovnog suda i da odrede da li je PKZK ili Uredba UNMIK -a 34/2004 primenljiva u predmetu podnosioca.
31. Sud primećuje da je Vrhovni sud Kosova razmotrio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti i utvrdio da je došlo do situacije pravne nejasnoće i vratio je predmet sudu nižeg stepena na ponovno suđenje, odlučujući da podnosilac zahteva ostaje na psihijatrijskom odeljenju pritvorske institucije sve dok se ne donese odluka u vezi sa ovim pitanjem.

32. Sud primećuje da je zahtev podnosioca prevremen, zato što je Vrhovni sud Kosova vratio slučaj na ponovno suđenje, što znači da je slučaj podnosioca i dalje u toku u redovnom sudskom postupku.
33. Štaviše, Sud ponavlja da je Vrhovni sud Kosova, kao i ostali redovni sudovi, nezavisan u vršenju svoje sudske vlasti i njegova je ustavna dužnost i prerogativ da tumači činjenična i zakonska pitanja koja su relevantna za predmet kojei se nalazi pred njima.
34. Obrazloženje za pravilo iscrpljenosti je da se priušti nadležnim vlastima, uključujući i sudove, mogućnost da spreče ili da isprave navodno kršenje Ustava. Pravilo se zasniva na pretpostavci da će pravni poredak Kosova obezbediti delotvorno pravno sredstvo protiv kršenja ustavnih prava. Ovo je važan aspekt subsidijarnog karaktera Ustava. (vidi rešenje o neprihvatljivosti: AABRIINVEST Univerzitet D.O.O., Priština protiv Vlade Republike Kosovo, KI-41/ 09, od 21. januara 2010. god., i vidi mutatis mutandis, ESLJP, Selmouni protiv Francuske, br. 25803/94, odluka od 28. jula 1999. god.).
35. Pored toga, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije podneo nijedan *prima facie* dokaz, a nije ni potkrepio svoj zahtev za uvođenje privremene mere u skladu sa članom 27. Zakona. Podnosilac zahteva nije pokazao *kako* i *zašto* bi uvođenje privremene mere sprečilo situaciju nepopravljive štete, niti je na bilo koji način pokazao da je u javnom interesu da se to uradi.
36. Imajući u vidu sve gorenavedeno, Sud odbija zahtev podnosioca za uvođenje privremene mere.
37. Iz toga proizilazi da podnesak ne ispunjava uslove propisane u članu 113.7. Ustava i članu 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu i mora biti odbijen kao neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud je, u skladu sa članom 113. stavom 7. Ustava, članovima 20. i 27. Zakona i u saglasnosti sa pravilom 36. (1) (a) Poslovnika o radu, dana 25. januara 2013. god., jednoglasno

ODLUČIO

- I. DA ODBACI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA ODBIJE zahtev za privremenu meru;
- III. Ova odluka će biti dostavljena stranama i objavljena u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani